

avant...!

Figueras 29 juny 1932 - n.º 21

periòdic d'esquerra

redacció: rambla

coses del moment

Els homes que de veritat i amb altesa de mires tenim fe cega en la política democràtica, indubtablement en els moments que vivim, ens sentim febles per suportar les contínues sotragades que rebem en l'interior de les nostres consciències.

Nosaltres que hem tingut la sort d'ésser punxats per les espines de totes es inquietuds, ens trobàvem quelcom solitaris en la concepció de les coses i quan en nom dels nostres principis ideològics, gosàvem blasmar el sagrat i intangible «govern del poble pel poble» sabíem que ens exposàvem a la censura de la majoria dels ciutadans.

Avui però, observem que s'ha efectuat un lleuger canvi, aquells que enlluernats pel teòric coneixement d'una ideologia, un cop posada a la pràctica no s'atrevien a exterioritzar la seva censura i per contra defensaven follament ço que les circumstàncies els obligava, s'ha aconseguit fer-los meditar i disposar-los l'esperit a l'admissió de tota mena de pensaments, sense necessitat d'abandonar uns principis vers els quals tenen la seva vida orientada.

Amb això volem dir que, si fins ara qui s'arriscava a protestar de les deportacions d'homes en massa, dels empresonaments il·legals, de les persecucions sistemàtiques, dels crims comesos per mantenir l'ordre públic i de la caòtica situació econòmica, era considerat com un perturbador i com element que calia fer emmudir per garantir la pau dels ciutadans, en el present ja és quelcom diferent, ja hi ha l'interès de comprovar la lleialtat i punts de certesa en què s'argumenten aquestes campanyes.

No són únicament les forces magnètiques del pensament que donen llum als ulls que tenen desigs de veure, també els fets inexplicables ajuden a ensenyar com sovint hom pretén edificar un castell d'il·lusions sobre fonaments fràgils.

Així veiem que mentre es manté a la raïlla, a sang i a foc, saltant les garanties constitucionals i els drets dels homes, a tota una munió d'homes famolencs i anhelosos de justícia, uns generals que, el poble ja té ajusticiats i que encomanat als seus representants en el Govern l'execució del seu fall, en lloc de sotmetre'ls a la voluntat sobirana d'aquest poble que els sosté amb el fruit del seu treball, han estat punits d'una manera senzilla o gairebé advertits únicament, perquè no ho facin tan a la descarada de mofar-se d'aquests ciutadans que ja s'han cansat de sofrir-los.

Després uns ciutadans que amb tot l'articulat d'una Constitució pomposament establerta que ho regula bé i malgrat una forta opinió oposada, han estat judicials per consell de guerra, que equival a dir jurats orfes del sentit modern de la justícia i contaminats d'odis antics, llimats de les vores però persistents en l'interior.

Ens serveix de mostra també l'Estatut de Catalunya en l'etapa feixuga de l'aprovació en el Parlament de la República. Sembla que una llei votada legalment per tot un poble, victòria democràtica íntegra, no hauria de rebre altres modificacions que les que admetés aquest poble que se l'ha donada, no obstant fa bo de veure les metamorfosis confuses i contradients que rep en cada moment i tot això encara pressionat per esquillar les obstruccions que, amb molta destresa, els enemics de les llibertats van posant al seu pas.

Per això en aquest moment ens hem afurat a observar les coses

full quinzenal

jesuïtes de levita

La república ha expulsat del nostre país als jesuïtes d'hàbit, però solament han sortit del territori hispànic els simples, quedant ací els professors que són els que constitueixen la companyia activa de Jesús.

Aquests no han fet res més que treure's l'hàbit i posar se levita, passant a engrosir l'exèrcit jesuític civil.

I avui dia, Espanya es troba en mans d'aquests grans hipòcrites que manifestegen, amb esperit imperialista, prop dels governants.

Tots els problemes que l'actual règim havia de solucionar, han estat controlats pels jesuïtes, i la seva pressió egoista ha motivat que no es resolguessin com s'havia promès al poble.

Per anar a un període de veritable democràcia, cal que que els ciutadans comprensius lluitem amb fermesa per enderrocar, d'una vegada per sempre, a tota aquesta plutocràcia que anorrea els desigs de reivindicació que sent la majoria del nostre poble.

Tots aquests cacics - militants del partit jesuític civil - que volen tornar imposar aquella política embrutidora i nefasta que varen portar a terme fins l'any 1923, han d'ésser bandejats de tota actuació pública.

Aquests jesuïtes blancs que col·laboraren amb el cop d'Estat de Primo de Rivera, amb afany d'assolir una nova època feudal, han d'ésser condemnats a inhabilitació perpètua.

Tant sols així podrem portar la República pels viaranys de llibertat i justícia que hom fretura.

Ha arribat l'hora, de les grans decisions. Si som febles i volem continuar fent ostentació d'una democràcia que no existeix, tornarem en aquells temps de castració espiritual, i els jesuïtes homicides i aniquiladors de la humanitat, que estan a l'aguait, tornaran a posar-nos el peu al coll fins esclafar-nos totalment.

MARIUS SUIRAM.

enigmàtiques que volten la nostra vida. Les accions individuals i col·lectives marquen desnivells considerables que fan veure llunyà el nivell harmònic que ha de retornar la pau als nostres esperits.

Aquestes divagacions tindrien escassa importància si les féssim nosaltres sols, però l'oportunitat ens dona l'ocasió d'avaluar-les amb una conclusió que ha fet l'insigne i rebel escriptor En Valle-Inclán, en unes declaracions, i denuncia d'aquesta faisó l'isolament en què espiritualment ha quedat situat:

• Així que em reforci de la malaltia que tinc m'expatriaré voluntàriament.

• Intentaré guanyar fora d'aquí la vida que aquí se'm nega.

• Per l'Estat oficial jo tinc preparada una venjança: el meu testament. No tinc fortuna. No puc llegar res a ningú. Però els meus ossos són meus. I aquest no acceptaran la injúria d'uns funerals «en honor de l'escriptor mort». Al mort els governs li concedeixen tot perquè ja no els destorba.

• Però jo deixaré dit que m'enterrin en terra estranya i en silenci, sense els intolerables homenatges pòstums amb els quals no vacil·larien a «afavorir-me» a cada moment».

J. V. CAMPS.

Tingueu compte que les últimes
novesats són sempre a

Calçats Pallac

Articles de tocador i perfumeria

EL SIGLO

Avinguda de la República, 17

lluïtes de classes

En la magna transformació social que s'apropa, prendrà sens dubte el paper en la revolta, la lluita de classes. El proletari, abans d'emprendre tan important tasca i a fi i efecte de no quedar defraudat, haurà de resumir totes les forces d'oposició i obrar segons el nombre i valor d'elles. Ha de comparar-les amb la seva força, tenint en compte que no és suficient el valor moral — encara que a voltes sigui decisiu en la lluita — que és necessari comptar amb el material.

No cal oblidar que els capitalistes no compten solament amb les forces armades i altres institucions similars, sinó que a més tenen al seu costat a la burocràcia. Aquesta — en la qual molts dels seus components han ocupat el càrrec no pel seu valor intel·lectual, sinó per recomanacions o emprant tota mena de paliatius per aconseguir el lloc desitjat — defensarà als seus protectors fins a la mort.

La burocràcia l'hem de dividir en dos grups: els buròcrates parasitaris — que sols treballen el dia de cobraments — i els buròcrates obrers — que han de treballar pels altres, — però que no obstant hem d'acoblar-los en un sol cos al servei del capital. Podríem considerar-los proletaris, però per la seva poveria hem d'emplaçar-los entre els capitalistes i grans burgesos i els obrers i petits

burgesos. Parlant en general, no arriben a igualar-se als capitalistes i grans burgesos, perquè no els hi permet el seu estat econòmic; en canvi estan per damunt dels obrers i petits burgesos perquè estan més ben retribuïts que els uns i no han d'economitzar — per un altre dia — com els altres. El seu quixotisme els obliga a tota mena de reverències envers uns i una inadequada alfivosa envers altres, fins l'extrem de no servir-los en molts casos. Per això ells combatran qualsevol intent d'implantació de règim social, perquè no ignoren que la seva superioritat fictícia desapareixeria com fum que el vent s'emporta.

Si mai els interroguen i els plantegeu l'igualtat de drets us contestaran: que han de guanyar més, perquè han de millor vestir, ocupar llocs de preferència en viatges, espectacles, etc., i se'ls han de compensar les penalitats dels estudis.

Compareu-los-hi que si han de vestir millor, també l'obrer manual gasta més roba; que l'ocupar llocs de preferència han de tenir igual dret tots els homes i en quan a compensar els anys d'estudi, l'obrer els esmerça — amb més perill — durant l'aprenentatge.

No obstant us replicaran dient-vos que a casa d'un obrer són més d'un els que aporten ingressos (¿perquè

no fan treballar els seus fills?) i ells han de procurar que cursin els seus fills una carrera (el fill de l'obrer no pot gaudir d'aquests drets) i que per això el seu sou ha d'ésser molt més crescut ja que també són majors els gastos.

¿Què us sembla de la seva germanor i el seu unitarisme? Encara diran que són liberals...

¡Conservadors de pur cep...! quan afirmen que és lògic que el fill d'un paleta sigui paleta, d'un pagès, pagès, i el d'un buròcrata... un càrrec burocràtic.

Pobrets! com que són de sucre, s'engrunarien si fessin treballs manuals... Es clar, s'han de respectar els drets adquirits. ¡Ara m'assabento que són hereditaris!

PERE BELLOSTES.

El Sindicat Obrer d'Oficis Varis de la nostra ciutat, ens prega l'inserció de la següent nota que publica Solidaridad Obrera:

“anomalias que deben corregirse

Hemos leído en las notas que aparecieron en *Solidaridad Obrera* del Pleno Regional de la Federación de Sindicatos o Secciones de Agua, Gas y Electricidad, celebrado últimamente en Vich, que acudió al mismo una delegación de los trabajadores de Figueras de dicho ramo, lo cual demuestra que siguen perteneciendo a la Conferencia Nacional del Trabajo, sin que logremos explicarnos los motivos de su permanencia en ella, pues los individuos que dirigen estos elementos fueron los peores detractores que tuvimos siempre, habiendo cometido toda clase de bajezas e indignidades para complacer a la burguesía local, que quisiera ver destruido nuestro Sindicato.

Según se desprende de las notas citadas, remitieron al Pleno un comunicado, que éste consideró insolante y vergonzoso, como no podía ser de otra manera tratándose de tales sujetos, pancistas y traidores, todo en una pieza.

Es muy necesario evitar estos contactos perniciosos, que siembran, además, el confu-sionismo. Nada mejor para conseguirlo que aclarar de una vez la misión de la Federación Nacional de Industria, que es el complemento del Sindicato y no su negación.

Así no tendremos metido el enemigo en casa, como sucede ahora, debido a la ignorancia de cosas tan elementales que mantienen el actual desbarajuste. — Por el Sindicato Obrero de Oficios Varios de Figueras, la Junta.

Sabons i lleixius de totes classes

EL SIGLO

Avinguda de la República, 17

la llengua catalana

¿Ha visto usted locura semejante? dicen los unitarios: pues ¿no pretenden los catalanistas que sea oficial su lengua? Un mal dialecto, no un idioma como el de Castilla.

En primer lugar, señores unitarios, conviene que sepan ustedes que tan dialecto es el habla de Castilla como la de Cataluña, ya que las dos, y la portuguesa y la italiana, y la francesa, y la rumana, tienen todas por madre la lengua del Lacio, la lengua en que hablaron Cicerón, Tácito, Salustio, Virgilio y el nunca viejo Horacio.

De que el catalán sea un mal dialecto no son ustedes los que pueden juzgarlo, ya que por el desprecio con que lo tratan dan claras muestras de no conocerlo. El catalán que tiene fonética y gramaticalmente más puntos de contacto con el francés que con el castellano, es enérgico, abundante en voces, apto para la poesía, flexible, de fácil expresión para los más difíciles conceptos.

En la historia de la literatura de Castilla, sepan ustedes que tiene Cataluña pocas y poco brillantes páginas, y hoy que escribe en su habla, cuenta, no sólo buenos prosistas, sino que también esclarecidos poetas. Uno hay que escribe en catalán y en castellano; sus TRAGEDIAS y sus PIRINEOS, compuestas en catalán, valen infinitamente más que sus poesías castellanas. En lengua alguna se escribe mejor que en la materna, si de muy joven no se ha abandonado la tierra en que se ha nacido.

Ni ¿quién no ama la lengua que aprendió de los labios de su madre? Cuando Europa descubrió y ocupó la tierra de América, había allí lenguas madres y lenguas derivadas, algunas ya muy perfectas. Llevámosles objetos e ideas que no conocían, y en vez de adoptar las voces con que nosotros las expresábamos, buscaban en su lengua ya palabras ya frases con que traducirlas. En nuestras mismas naciones bien claramente revela ese amor al hablar de nuestros progenitores la resistencia que oponemos a la adopción de extrañas voces.

Queremos, sin embargo, prescindir de esas consideraciones. Aconseja el buen gobierno el uso oficial de las lenguas regionales ¿Puede darse nada más ilógico que confiar la administración ni la justicia a hombres que no conozcan la lengua del país en que hayan de ejercerlas? En Cataluña, en las islas Baleares, en Valencia, en Galicia, en Asturias, en Navarra, en las provincias vascas, son más los que ignoran la lengua de Castilla que los que la conocen. Llamad a los que la ignoran a que, por ejemplo, declaren como testigos ante jueces o magistrados... ¡A qué de errores no estarán expuestos, no entendiendo bien las preguntas y no siendo mejor entendidas sus respuestas por los que les interrogan!

Quisiéramos nosotros hablar y escribir en una lengua que la humanidad toda entendiese; más no la hay, y es preciso atemperarse a la realidad de las cosas: en lo oficial como en lo privado, debe emplearse la lengua que se use en la región donde vivamos.

Aquest article que escrigué el mestre Francesc Pi i Margall, en el segle passat, el dediquem als que es diuen deixebles seus i que en el Parlament d'Espanya o per mitjà de la premsa, obstaculitzen la voluntat de Catalunya, negant, per tant, les doctrines pimargallianes.

penya alegre

Pel proper dissabte, dia 9 de juliol, a les 10 de la nit, aquesta agrupació ha organitzat una «Revetlla Danzant Jazz», a l'esplanada del Teatre «El Jardí», a càrrec de la famosa orquestrina americana «Feminal Jazz» inte-

grada per nou senyoretetes, incomparables artistes musicals.

Augurem a la bestreta un nou èxit per aquesta «penya».

Pintures i pinzells EL SIGLO
Hvinguda de la República, 17

preguntant...

¿Es veritat que hi ha *amos* que no comprenen que alguns joves comerciants estiguin d'acord amb ço que sol·licita la dependència...?

¿Que no veuen aquests *amos* que avui en dia molts joves, per burgesos que siguin, copsen les aspiracions del proletariat...?

¿Encara no s'adonen compte els *amos* que la dependència figuerenca sols demana l'implantació de ço que ja fa anys està legislat...?

¿I quan s'entri en el dolorós capítol de sous, que passarà...?

* * *

¿Serà cert que l'Ajuntament vol posar condicions especials al llogater del Teatre Municipal...?

¿No seria més demòcrata autoritzar a l'arrendador que l'usdefruités com millor li sembli...?

¿Per què, agrasant-li tant, la majoria consistorial té por a les representacions vodevilesques...?

¿Si tem les crítiques d'alguns dels seus correligionaris, per què no torna el Teatre Municipal a la Catequística, i tot quedarà arranjat...?

* * *

¿Heu vist els detractors de les aspiracions de Catalunya, com espeternegaven en el Parlament, amb la discussió del nostre Estatut...?

¿No us heu adonat que el tret anava contra la República...?

¿No podria el govern actuar més enèrgicament amb els enemics del règim, encara que vagin disfressats de republicà...?

¿La llei de defensa de la República solament s'ha d'aplicar al treballador...?

* * *

¿No és lamentable que a les delegacions figuerenques no les vegin en cap dels actes oficials que assisteixen...?

¿Que dormen els reporters dels diaris barcelonins...?

¿Que potser no s'han assabentat de la sèrie de títols que té algun dels nostres representants...?

¿No trobeu que per aquests casos cada dia es fa més apremiant el nomenament de «Majordom de cerimònies...?»

Mai ens ha d'avergonyar l'autor, si l'obra és bona.

parlem amb l'ànima d'un regidor de la majoria edilícia

Negra nit. Sonen dotze campanades. D'unes xemeneies... surt fum. Estem en una habitació de tons apagats. Voltem una taula de tres peus, les mans exteses busquen contacte, el cervell treballa, una veu repeteix un nom.

Tots invoquem l'ànima de la persona que porta aquell nom. Passen uns minuts que semblen segles...

La taula es mou... fa uns saltets.

Ens haurem equivocat, ¿serà l'ànima del «Majordom de cerimònies»?..

No, no, ja contesta. Es ell. Es troba quelcom decandit i no pot aixecar la taula.

- Amic, perdona'ns que t'hàgim molestat, però cal que ens il·luminis.

- Dieu, estic a les vostres ordres.

- Volem preguntar-te, ara que el teu cos reposa, si és veritat que estàs d'acord amb l'actuació que porteu a terme a l'Ajuntament.

- De cap manera. No hem fet res de ço que havíem promès quan encara no manàvem. No hem buscat responsabilitats, ni hem revisat contractes, ni hem rebaixat la plantilla d'empleats, ni hem fet cap de les obres que havíem promès, ni ens hem interessat per les escoles, ni per la nova rotulació dels carrers, ni per la qüestió religiosa...

- Però ¿no us adoneu que el poble ja comença a veure's-hi, i algun dia pot demanar-vos comptes de la vostra deplorable actuació?

- Respecte al poble, jo penso igual que En Mussolini. El poble ens seguirà sempre, ja ho veureu les properes eleccions. Hi ha molta gent que discuteix la nostra actuació, que diuen que no ens votaran més, però el dia de les eleccions aniran amb tota la seva bona fe a votar per nosaltres.

- Això deus pensar-t'ho.

- En tinc la seguretat. Per anar a l'Ajuntament s'ha de tenir molta política (?), i pocs homes hi ha que en tinguin tanta com nosaltres.

- I si ve un canvi de règim més cap a l'esquerra?

- Cuita-corrents ens adherirem amb el partit que tingui més majoria, i continuarem amb tota tranquil·litat en el *candelero*.

- Així a vosaltres ço que us interessa es portar les regnes del poble, ideològicament no sentiu res. Balleu segons el só.

- Just noi. Ja vàrem patir prou d'esperit els anys dictatorials. Ara convé assentar-nos bé a les *poltronas* municipals, i vinga obrir carrers, fer-hi clavegueres i pavimentar-los.

- Es veu que hi teniu mania en arreglar carrers. ¿No us sembla que seria preferible acabar de cobrir la *ribera*? ¿No us adoncu del focus d'infecció que representa per la ciutat? ¿No us heu assabentat que per aquell barri hi ha hagut varies víctimes de tifus, en poc temps?..

- Potser teniu raó, però vosaltres no sabeu que per cobrir la *ribera* cal tirar a terra el tros que ja és coberta, puix l'arquitecte va calcular-ho malament, i si es seguís el nivell de ço que hi ha fet, es deixaria baix el campanar de Vilabertran.

- Però un dia o altre s'haurà de fer, i mentrestant poden haver-hi noves víctimes. Es preferible tenir els carrers menys bonics i que l'extrarradi de la població estigui en consonància amb l'interior.

- Tot es farà, ja ens sentireu quan fem la propaganda electoral per les properes eleccions...

- I la plaça-mercat, decidiu fer-la en l'illa del carrer del Tins?..

- Amb seguretat hem de quedar bé amb tothom. Els propietaris dels magatzems del carrer de Perelada estaran molt contents, i els dels immobles que volten ço que serà plaça-mercat ens veneraran tota la vida. I vots són *trufos*, m'enteneu?..

- Però ¿no recordeu com vosaltres posàveu en evidència a la gent de la Dictadura per haver enterrat el grup escolar a l'Horta de l'Institut? ¿No us adoneu que ara aneu a fer el mateix amb la plaça-mercat? L'illa del carrer dels Tins és humida i insalubre. Hi toca molt poc el sol, no té ventilació, i a més a més ¿on quedaran els 10 metres d'espai per banda que marca la llei municipal?..

- Fileu molt prim vosaltres. Quan convé hom ni es recorda de ço que ha escampat als quatre vents, ni es mira la llei municipal, ni si es fa ben fet o mal fet, ni si ahir criticàvem

l'actuació d'uns homes i avui nosaltres ho fem molt pitjor.

- ¿Així esteu decidits a portar endavant els vostres projectes?

- Exactament. Ara em retiro que el cos em reclama.

La taula encara es mou. Restem esmaperduts. Mirem sota la taula, i ens adonem que un company té els peus sota els barrots. Respirem...

Sortim. Cauen unes gotes. Plou. D'aquelles xemeneies encara surt fum. Són «restaurants». Un vigilant dorm. El mussol de la Rambla empaïta els ocells. Estem en règim de llibertat.

BOLIU.

Productes vegetarians EL SIGLO
Avinguda de la República, 17

teatral

Diumenge passat, en el Teatre Municipal, la companyia Vila-Daví va posar en escena l'obra del lloretat poeta Josep M.ª de Sagarra, «L'Hospital de la Glòria».

Obra acuradíssima que fou llargament aplaudida pel selecte i nombrós públic que assistí a la representació.

L'interpretació de l'obra va demostrar-nos, una vegada més, l'alta escola de la primera actriu Maria Vila i del primer actor Pius Daví, secundant molt encertadament la resta de la companyia.

Durant els entreactes, pels passadissos del Teatre es comentava un fet que no podem deixar de ressenyar.

L'única llotja que hi havia buida a la «platea» era l'abonada pel literat i dramaturg figuerenc senyor Puig Pujades. Es rumorejava que aquest no assistia a la funció degut a que la companyia no li havia volgut estrenar a Barcelona, la seva última obra teatral.

Nosaltres no podem creure aquests rumors, puix entenem que un home de certa cultura no pot deixar-se influenciar per resentiments personals. Si resultés cert ço que es comentà tan efusivament, allavors creuríem, una vegada més, amb l'existència d'aquests éssers que es diuen liberals i demòcrates, i que quan han de demostrar públicament el seu sentiment de tolerància i comprensió, ensenyen la seba.

“bien por «libertad»..!”

Fins ara hem vingut parlant molt poc del nostre benvolgut confrare *Libertad*, però arribem a creure que cometem una injustícia que sols pot reparar-se amb el que anem a dir. Parlar seriosament amb l'al·ludit confrare és cosa que va fent-se cada dia més impossible, puix el lerrouxisme histèric empeltat amb *bacillus feixisticus* ja se l'ha endut més enllà de la psiconeurosis més poca solta... Però ens fa gràcia llegir-hi articles de l'ex-empordanès Pappell (també ex-defensor de la Monarquia, ex quin fàstic!). I més gràcia ens fan encara els suculents escrits de Luíz López Rodríguez Murrayz els quals solen acabar amb un to líric que diu així: *Lerroux! Tutor de la República, Patriarca de la gran familia republicana, León para defenderla, Unete con la gata Maura...* etc.

Però, en fi, no podríem passar sense deixar de fer algun comentari a l'article que publica el darrer número i que es titula «El Caso Carrasco Formiguera», d'autor anònim, però que si el llegiu bé, observareu que l'autor és una figura biliosa de Figueres. Ens parla del cas Carrasco, del catalanisme històric i a l'últim demana la dimissió del diputat. Ens estranya que *Libertad* demani la dimissió del Sr. Carrasco, el qual el dia 14 d'abril era, com ara, catòlic, catalanista republicà separat de la Lliga. No el vàreu votar gent de *Libertad*? Si li demaneu la dimissió

perquè és catòlic, cal que us diguem que sou una colla de babaus, puix quan es feia la campanya electoral el senyor Carrasco s'havia declarat catòlic. Nosaltres no vàrem votar-lo, que consti; però cal fer constar que malgrat no estar d'acord amb el senyor Carrasco, des del punt de vista religiós, en canvi com a catalanista és l'únic diputat que no li exigiríem la dimissió, puix en la forma que ve esdevenint-se el debat de l'Estatut, cap català hauria de restar ni un minut més al Parlament.

El que molta gent estranyarà, és que els senyors baladrers de *Libertad* demanin la dimissió de l'esmentat diputat, ara, precisament ara, i en canvi en el debat de l'art. 26 de la Constitució, que va cometre una indisciplina molt més gran que la comesa dies passats, els senyors de *Libertad* es descuidaren de demanar-li la dimissió. No ens ha pas d'estranyar. La colla de *Libertad* de la qüestió religiosa en fan plataforma electoral i de la qüestió catalana en fan blanc per anar arplegant tot el podrimener que treballa a l'ombra amb els *calés* robats durant la dictadura.

Aneu en compte ciutadans figuerencs que tots els de *Libertad* són els lerrouxistes, són els amics de la gent de la dictadura, són els eterns enemics de Catalunya disfressats de republicanots indesitjables.

NAFENT

Gran Cafè EXCELSIOR

RAMBLA - Telèfon, 218 - FIGUERES

carta abierta

Al ciudadano Comandante D. Genaro Conde Cremades.

Estaréis satisfecho, ¿verdad? ¡La venganza es el placer de los dioses!

Y no solo lograsteis que no pusiera los «pies en el Castillo», sino libraros de mi desagradable presencia; pero no seáis ambicioso, en esto, no consiento que tengais vos la «exclusiva», exijo la parte correspondiente y en paz.

Ahora, que en mi libro de «cuentas corrientes», figurará V. con un «saldo deudor» que... ¿chi lo sé? ¡Torres más

grandes cayeron!, pudiera ser que liquidáramos algún día.

Porque si hubierais procedido con un espíritu de recta justicia, no consintiendo «ilegalidades», absolutamente nada podría oponerse a vuestra actitud. Pero consentisteis que, antes que yo, otro funcionario fuese empleado en trabajos análogos y aun cuando os opusisteis «casi» desde un principio a mi admisión, la tolerasteis más de

dos meses y ni a mi, ni a nadie podréis negar que, pudisteis enseguida, si el acuerdo rozaba vuestro «puritanismo», recurrir a quien podría restablecer los fueros de la justicia y de la legalidad, vulnerados según vuestro «leal saber y entender».

Demostrado pues, que el móvil que os impulsó dice muy poco en favor de un caballero que «ciñe al cinto espada».

Habéis dicho, que yo he divulgado por Figueras que «erais» monárquico y esto, señor, es de una candorosa ingenuidad. No en Figueras, ciudad relativamente pequeña, en cualquiera otra de mucha mayor densidad de población, los monárquicos se han dado a conocer *ipso facto*, y a los republicanos nos es facilísimo verles la «antena» enseguida.

Yo no he hablado con V. ni media docena de veces y éstas sólo para «asuntos del servicio»; mal podía yo conocer pues sus ideas políticas, ni por donde «respiraba» V. Piense en las personas que han «cultivado su amistad», quienes son sus «amigos íntimos» y podrá deducir de donde habrá salido la «especie».

Porque a mí no me interesaba que fuese V. monárquico, ni que dejase de serlo, a mí me importaba que hubiese muchos republicanos capaces de sostener y defender el régimen y de esto, ya estaba yo satisfecho que éramos los suficientes para tener a raya a los que intentasen una reacción borbónica.

Y además, pudiendo dañar al régimen, al que V. ha prestado leal acatamiento, se propalen falsas especies, debió V. salir inmediatamente al paso de ellas, desvirtuándolas y exigiendo a los divulgadores la responsabilidad consiguiente.

El no hacerlo, me dá derecho a pensar que es más cómodo adoptar ciertas «posturas» para con facilidad moverse en una u otra dirección, según de donde soplen los vientos.

Conocemos el método, así como la teoría del «apoliticismo de los funcionarios del Estado», pero sabemos aplicar cada cual el «ascua a nuestra sardina».

¡Y vamos viviendo, que este mundo es un fandango!...

¡Salud y República, ciudadano Comandante!

Y no olvide que «invencible en el mundo sólo lo es, la irresistible inercia del profundo sueño, la loca pasión del odio y del amor y el fallo fatal del destino».

ENRIQUE MEDINA.

Almeria, Junio de 1932.

caires

La cultura afecta a tothom sense distinció de classes. Es un afer d'alliberament humà que no pot quedar baldament en el clos de l'iniciativa privada. L'igualtat en la ciutadania, conscientment exercida, comporta en ella mateixa l'igualtat per tots els ciutadans de trobar els mitjans i facilitats perquè llurs facultats trobin el desenvolupament que poden assolir en el màxim conreu cultural. No hi ha desigualtat més punyent que la de la manca de possibilitats per crear-se una cultura. Es, per tant, un afer general que endebades podran resoldre les iniciatives particulars. La cultura és essencialment un deure, un imperatiu categòric que hom no pot defugir. El dret a l'ignorància és un atavisme, d'un egoisme salvatge que la societat moderna no pot permetre perquè necessita de totes les possibilitats humanes, sense reserves de cap mena.

* * *

L'Estat modern que tendeix a estendre la seva òrbita d'acció fins a assolir la finalitat que el dret col·lectiu n'hi fa manament perquè la seva funció titular vetlli per tots i cada un dels ciutadans, menys que res més, no pot deixar de curar per l'instrucció i educació dels ciutadans i així com que no permetrà que s'aixequin cledes en la defensa nacional, tampoc voldrà que l'injustícia econòmica sigui l'única raó dels diversos estaments culturals.

No hi ha dubte que la vera democràcia sols pot abrandar en l'unitat cultural que es forma en els mateixos bancs de les escoles i que es continua en l'instrucció cívica que hom deuria rebre més tard en les casernes esbandint llur caràcter servil per acabar en escoles de perfeccionament i reeducació ciutadana.

* * *

L'escola laica unificada, vetlla per l'integritat cultural del nen, ciutadà del demà, agafant-lo en les *crèches* i escoles maternals fins l'ensenyament secundari, superior i especial perquè tothom pugui assolir el desenvolupament a què li donen dret les seves aptituds per ocupar el *rol* que li pertoca en la societat humana.

Escola unificada no vol dir un monopoli d'Estat, encara que cap fóra tan justificat com aquest; però sí que vol dir que no es poden permetre aquestes esquerdes que avui s'observen en la tasca cultural que comprometen la seva solidesa i unitat de plan. Les institu-

cions públiques sobre l'alt control de l'Estat han d'assumir en llur integritat la cura de l'alliberament cultural del ciutadà sense perjudici que els particulars presentin nous caires en la dita tasca educativa.

Escola laica va contra les escoles sectàries de les diverses confessions religioses que volen de totes maneres apoderar-se de l'ànima de l'infant per enmotllar-la al seu gust. Contra aquest *infantidici* moral s'aixeca l'escola laica respectant amb tota escrupulositat la tendror de la consciència del nen per fer-ne l'home de demà de cos robust, cor generós, voluntat ferma i amb l'esperit obert a les idees de justícia i de bondat, de solidaritat i de tolerància.

El mestre laic.
A. S. S.

S'arreglen plomes estilogràfiques
Llibreria Batllósera
GALAN, 3

la susceptibilitat d'un general

Dies enrera el tan conegut general Barrera,—el qual havia estat detingut per creure-se'l complicat amb un projectat complot monàrquic i que ja torna a estar en llibertat—adreçà un comunicat al ministre de la Guerra protestant d'uns mots emesos pel senyor Albornoz en un míting celebrat a Avila, que, segons el Barrera, foren d'un gran to despectiu pels generals i d'una manera especial pel «distingit» general de la Dictadura. Barrera, que amb tanta *deferència* tractava en els temps d'oprobri i vexació, ara es queixa.

Què voldria el Barrera? Que vinculés davant d'ell la nostra espinada i li diguéssim humilment: Perdoni si l'hem ofès?

No s'ho pensi pas; ell pot enyorar de fer-ho a l'«amo»—el rei lladre—però nosaltres pot ben creure que faríem ben altrament.

traspàs

El dimecres de la setmana passada va morir en la nostra ciutat, víctima de ràpida malura, en Joan Romà.

L'acte de l'enterrament, que fou civil, va veure's molt concorregut.

Acompanyem en el sentiment a la família, i particularment al seu germà Alexandre.

per què tracte de favor...?

Els detinguts en aquest últim complot monàrquic han posat en evidència la gent d'ordre.

Quan anaren a detenir el General Barrera, aquest no es donà per entès fins que s'hi presentaren amb una ordre judicial, donant-li així, el temps necessari per fer desaparèixer tota classe de documents que podien comprometre'l.

Per portar-lo a Madrid li posaren un bon automòbil a la seva disposició, i per no matxucar-lo, li permetten que anés al costat del xofer.

Cal tenir en compte que amb aquest complot s'anava a reinstaurar a Espanya el regnat borbònic. Se'ns volia fer tornar en aquells temps de vilipendi i vergonya.

Per aquests conspiradors la justícia actua amb guants de seda.

El General Barrera ha estat alliberat seguidament, amb grans reserves. Potser el condecoraran i tot.

Ara bé, els idealistes de Sallent i Fígols, que somniaven a implantar en el nostre país un règim de més llibertat i democràcia que l'actual, foren empresonats sense cap mirament, conduïts a Barcelona en servei ordinari, i soterrats a les entranyes del «Buenos Aires», per ésser, després, traslladats a un país inhòspit d'on tornaran—els que tornin—en estat físic i moral ben lamentable.

Aquesta diferència de tracte hauria de finir. La República hauria de demostrar que tracta a tots els que delinqueixen de la mateixa manera, i tots aquests monàrquics haurien d'anar a complir condemna cap a «Villa Cisneros». Tenim la certesa que tornarien allisats per una temporada llarga.

Drogueria i queviures EL SIGLO
Avinguda de la República, 17

proves de fi de curs

Hem estat invitats a les proves de fi de curs que, l'alumnat del Liceu Monturiol que dirigeix l'intel·ligent professor en Llorenç Vives, ha organitzat per avui dia 29 de Juny.

Aquesta festa promet rellevar encara més la tasca pedagògica que tan encertadament es porta a terme en aquest fogar de cultura de la nostra ciutat.

«viva el caudillo!»

No sabem si els nostres lectors estan assabentats que ací Figueres surt un periòdic que porta per nom *Libertad*. Es tracta d'una publicació còmico-dramàtica, de gran format, de poca lletra, molt paper i d'allò més divertida. Imagineu-vos que es diuen lerrouxistes, la qual cosa equival a dir que tots els qui la confeccionen són gent de la dieladura i, per tant, gent que actualment hauria de depurar responsabilitats.

Doncs bé, aquest periòdic publica uns deliciosos escrits a la plana del davant que, sovint, són trossos de discursos pronunciats pel *Caudillo*. En un dels darrers números n'hi ha un que després de declarar-se federal de tota la vida es manifesta contra la universitat bilingüe, i finalment acaba així: *Si hasta ahora han podido convivir en Cataluña la Universidad del Estado español y otras instituciones docentes, ¿por qué en lo sucesivo no pueden convivir de la misma manera?*

Aquestes coses sols pot dir-les un Emperador del Paral·lel. Però nosaltres podríem respondre d'una altra manera: *Si hasta ahora han podido convivir en Cataluña la Monarquia, su ejército, su Guardia Civil i toda su Clericalla y otras instituciones de la misma calaña, ¿por qué en lo sucesivo no pueden convivir de la misma manera?* Raonant així, el Sr. Lerroux se'ns declara indirectament monàrquic. La monarquia vàrem enderrocar-la per reformar totes les seves institucions i, algunes, no sols reformar-les sinó destruir-les i edificar-les de bell nou.

Un bon taller de calçat a mida
PALLAC GALAN, 2

nou setmanari

Des de la setmana entrant el vell setmanari *La Campana de Gràcia* serà òrgan periodístic d'un grup d'Esquerra Republicana de Catalunya, constituït pels senyors Dencàs, Aiguader, Gassol, Francès, etc.

Això ha motivat que els redactors que fins ara feien *La Campana de Gràcia* treballen per fundar un nou setmanari amb el nom de *El Carrer*, del qual en serà director el senyor Lluís Capdevila. Hom diu que aquest setmanari sortirà molt aviat.

sardanes

Organitzada pel Foment de la Sardana, a càrrec de la cobla «Antiga Pep», tindrà lloc una ballada de sardanes a la Plaça Salmeron (Parc de l'estació), el proper divendres, dia 1 de juliol, a tres quarts de deu de la nit.

Articles fotogràfics **EL SIGLO**
Avinguda de la República, 17

excés d'original

Per aquest motiu hem de guardar pel proper número diferents treballs dels companys Dual, Jaume Segalà, Krowska, Nafent, X de Pals, etc.

S'arreglen plomes estilogràfiques
Llibreria Batllosera
GALAN, 3

cal un poc de respecte

Una senyora, d'aquestes que quan surten de casa és senyen, acostuma assisir a una tertúlia, que es fa en la nostra Rambla, de *niñas bien*. D'aquelles *niñas* que formaven a la porta del Liceo quan passava pel nostre poble aquell borbó de fatídica memòria.

Aquesta senyora que és senya en sortir de casa, viu en un pis de la Rambla, i per no molestar-se a entrar a la Rambla pels llocs assenyalats, passa tranquil·lament pel dret malmatent les plantes del jardinet que volta la Rambla.

Caldria que els encarregats de la vigilància indiquessin a aquesta senyora, que és senya en sortir de casa, que les plantes i flors han d'ésser respectades degudament, amb amor cristià.

I si reincidís.... amb una multa potser ho recordaria més.

MANEL GAS MAÑA

NOTARI

successor dels Srs. Candal i Junyer

ofereix al públic el seu despatx

Avinguda República, 43, pral. (carrer Nou)
Telèfon 34 X FIGUERES

natalici

La dona del Dr. M. Morlius, de Massanet de Cabrenys; va donar feliçment a llum, la passada setmana, un robust nen, el qual d'acord amb la humana i liberal ideologia dels seus pares, ha estat batejat civilment.

Rebi la família Morlius la més cordial enhorabona.

el feixisme

es va ensagnant

El «duce» Mussolini ha fet afusellar per l'espalla, els antifeixistes Sbardelotto i Borvorne.

Això és un nou assassinat del feixisme italià, d'aquell tràgic feixisme creat per Mussolini que fa que imperi a Itàlia una tan gran cohibició moral i material. Gent digníssima que s'oposa a aquest règim inquisitorial és vilment empresonada, quan no és assassinada.

Han de pesar fatídicament sobre el feixisme els innombrables crims que ha perpèrat: La sang vessada dels malaurats caiguts farà créixer l'onada impetuosa de redreçament del poble italià que acabarà amb aquest esclavatge i els seus assassins.

Al poble, més aviat o més tard, també li arriba el torn de fer justícia. I això, indubtablement, esdevindrà també a Itàlia.

Per posar una vegada més en evidència l'actuació jesuítica d'una destacada personalitat figuerenca, que acostuma tenir dos ciris encesos, un a Déu i l'altre al Diable, si podem aconseguir-ho, en el proper número publicarem una sucosa carta que aquesta personalitat dirigeix a un amic nostre de Girona, referent al polític, traspasat fa pocs dies, Albert de Quintana i de León.

els de la «massa encèfalica» i els radicals

Sembla que els «intel·lectuals» senyors Ortega i Gasset (José) i Sánchez Román que formen part de l'agrupació «Al Servicio de la República» s'han reunit amb un representant del «caudillo» - segons es diu és el senyor Martínez Barrios - per tal d'acordar la manera més decisiva de fer oposició a l'actual Govern.

Pel que es veu els homes del partit de «Don Aleandru» s'entenen amb tothom per tal de fer la guitza al Govern i assolir el Poder.

«Amb temps i palla maduren les nespres» diu l'adagi, i això és el que pensen els lerrouxistes.

Olis purs de oliva del Sindicat Oleícola Garrotxa-Empordà **EL SIGLO**
Avinguda de la República, 17

avant..!

el pròxim número sortirà
el dimecres, 13 de juliol.
venda: llibreria batllosera.

avant..!

ara el català ja es
llengua "cristiana" (?)

encara hi han tribunals militars!

En pocs dies de diferència s'han convocat dos consells de guerra contra tres periodistes. Es repugnant que encara, avui, els representants del bel·licisme intervinguin en l'administració de la justícia civil en una República. El fet que els periodistes Alaiz, Miravittles i Arquer, militin en camps extremistes no ha pas de validar l'atropell comès. No ens preocupa l'ideologia que puguin professar els acusats. El que ens indigna i revolta és que encara els militars facin justícia als civils, quan en rigor hauríem d'ésser nosaltres que hauríem de fer justícia als militars.

Però el que no podríem passar per alt en el Consell de guerra celebrat contra Miravittles i Arquer és l'actitud que adoptaren els esmentats periodistes, en negar-se a parlar el castellà i no volent emprar altra llengua que la catalana davant del Tribunal militar, la qual cosa obligà al fiscal a haver de llogar a corre-cuita un intèrpret que, segons noves, ho va desinterpretar tot. El cas és interessantíssim i digne d'aprovació. El recomanem a tothom. Es una forma com una altra d'interpretar l'article segon de l'Estatut.

En fi, el que cal fer constar ací és que segons l'article 95 de la vigent

Constitució, la jurisdicció penal militar restarà limitada als delictes purament militars. Però resulta que encara, avui, es convoquen consells de guerra contra escriptors i periodistes, perquè, qui sap!, potser tingueren la desgràcia de cantar una veritat solemne.

Els homes liberals ens alegràrem moltíssim el dia que el govern de la República va anul·lar la Llei de Jurisdiccions, llei nefasta i brutal, llei feta solament per una casta privilegiada.

Ultra això creiem que hauria valgut la pena que, oportunament, hom hagués fet el mateix amb els Tribunals militars. No s'hi val que en plena República i en ple segle XX, qüestions que són d'incumbència civil es deixin en mans alienes. Es una vergonya que encara, sovint, sentim a dir que tal periodista ha d'ésser jutjat per sabres i estrelles. Per què aquests privilegis? ¿Per què delictes comesos per civils, i sobretot fets d'opinió, han d'intervenir-hi jutges militars? Repetim, això no pot anar. S'ha de foragitar la bel·licositat dels tribunals de justícia i procurar que no es moguin de la caserna que és el seu únic lloc, on hi tenen quelcom a fer.

homes-diputats de les altres terres ibèriques no comprenen – o no volen comprendre – el mal que fan, amb llur tossuderia, a la fina sensibilitat del poble català. No veuen que podríem més aviat ésser transigents en altres punts de menys exigència que no pas en aquesta de la llengua, que és el roig-blanc del nostre viure, que és el punt àlgid de la nostra dignitat nacional, el tret característic del nostre dret racial.

Amb tot, podem veure que el començament de l'article segon de l'Estatut, suara aprovat, diu:

«El idioma catalán es, como el castellano, lengua oficial en Cataluña».

Heus-ací, doncs, que tant el castellà com el català són llengües oficials a Catalunya. Es a dir, llengües cooficials. Una i altra podran ésser emprades indistintament; els mateixos drets findran, a Catalunya, ambdues llengües.

No cal fer gaires esforços per tal de comprendre que el que hauríem volgut els catalans – i que sens dubte continuem volent-ho – és que l'idioma oficial a Catalunya no sigui altre que el català. Avui no ho hem assolit i això farà que un demà que nosaltres, encara, esperancem no massa llunyà, ho aconseguim.

La voluntat serena i decidida d'un poble conscient no té, ni pot tenir, aturador.

ROC CLAR.

llengües cooficials

Arran de la discussió de l'Estatut de Catalunya que cada setmana va tenint lloc al Parlament de les Corts Constituents espanyoles, hem pogut observar ara, darrerament, amb la votació de l'article segon, que la voluntat auto-determinadora de Catalunya no ha pas estat respectada per aquelles veus demagògicament comprensives, liberals i demòcrates d'abans del 14 d'abril.

Una bona part d'aquells homes que, en pro de la República, ens haurien portat en braços, han sofert una metamòrfosi tan gran que avui ja els deixa desconeguts en presentar-se davant de la República Espanyola les aspiracions crues – encara que prou limitades – de Catalunya.

L'esmentat article ha estat aprovat per una majoria de vots; no calia, per tant, – així ha quedat ben palès – el bon pes, a favor, dels diputats catalans.

Veiem, doncs, que el Parlament vol que tinguem un Estatut, un Estatut, però, que no serà – ni de bon tros – el que anhelava i refrendava en votar-lo, gairebé unànimament, el dia 2 d'agost de l'any passat, el poble de Catalunya. Tindrem un Estatut que més que l'Estatut que volia Catalunya, semblarà l'Estatut de cara als no catalans – de cara els murcians residents a Catalunya, com digué molt bé el senyor Nicolau d'Oliver.

La qüestió de la parla és la base fonamental de la nostra llibertat. Els

actitud digníssima

avant .! palesa avui la seva complaença davant de l'actitud serena i ferma dels catalans Jordi Arquer i Jaume Miravittles, els quals davant d'un Tribunal Militar es negaren a parlar en altra llengua que no fos la catalana, la nostra llengua vernaclea.

Aquesta digna i noble actitud fa que els felicitem ben efusivament.

Tanmateix, esperem que aquesta gesta servirà d'exemple i esperonará a tots els catalans a procedir d'una manera semblant.